

dóniát. Az egész déli tenger föltáján mobilizálni akarják egy feltétellel, hogy Anglia is álljon be a harcolók sorába.

Vajjon Anglia hajlandó erre? Az amerikai államférfiak bizonyára nagyon törők a fejüket azon, hogy megtudják, mik az angolszász testvér igazi szándéka. Anglia várakozó állásponton van, fegyverrel a lábán. Angolország mindig is nagy volt a várakozásban. Látnia kell, mi előnyösebb: Japán ellen hadat viselni vagy Indiában tartani a csapatokat, ne hogy ott újra bajok legyenek. Nem könnyű a választás. Köben pedig az történik, hogy Hollandiában és Portugáliában tárgyalnak a Timor-sziget eladásáról, hogy a pénzen kiépítsék Singapore kikötőjét és hogy Honkongot elsőrendű repülőbázissá alakítsák.

A távolkeleti egyenlet nagy ismeretlenje: Kína. A leggyakoribb Keletázs. a szerzők is megbuknak prognózisaikkal ezen a fronton. Senki nem tudhatja, mi történhet Kínában, maga a nankingi központi kormány sem tudja, mi van a birodalomban. Egymásután váltakoznak a kommunista-felkelések és a kapzsi generálisok néhány hetes vagy néhány napos uralma. Kínában nem izgulnak az emberek ezen, jóllehet némelykor tizezer ember életéről és olyan nagy területek megszállásáról van szó, mint amilyen Csehszlovákia. De mit jelent ez egy birodalomban, amely már négyezer év óta áll? Ki tudná megmondani, hová fog orientálódni Kína: Oroszországhoz vagy Japánhoz?

De van egy harmadik eshetőség is, ez pedig, hogy Kína fel fogja falni szomszédait. Kínát magát nem lehet megemészteni, annyi bizonyos. Ami pedig valószínű, hogy a távolkeleti háborúnak ki kell robbannia. Kérdés, hogy mi európaiak milyen részt fogunk venni benne?

Nem kell márkakölcsön a Szovjetnek

PÁRIZS, szept. 20. A Le Temps berlini tudósítója azt jelenti, hogy Oroszország nem hajlandó igénybevenni azt a 25 millió márkányi hitelt a 110 millió márkányi hitel utolsó részletét, amelyet a német kormány még 1933-ban szerzett a szovjetkormánytól. A hitel igénybevételének ideje voltaképpen már március 20-án lejárt, de akkor 14 hónapra meghosszabbították. Az orosz kormány az a magatartása a Le Temps szerint újabb bizonyossága a Németországgal szemben követett új orosz pénzügyi politikának, amelynek egyik alapelve az, hogy Oroszország minél gyorsabban igyekezzék Németországgal szemben fennálló adósságait lefizetni, a Németországgal való kereskedelmi forgalmat eddig a minimumra csökkenteni. Ugyancsak a Le Temps értesülése szerint november elején Oroszországból 1500 kiló arany indul Németországba, amely szintén a még fennálló adósságok törlesztésére szolgál.

Leégett Nomé városa

NEWYORK szeptember 20. Az alaskai Noméból érkező jelentés szerint a város hivatali és üzleti negyedében tűz ütött ki, amely nagy gyorsasággal harapódzott el. Valamennyi kormányépület, továbbá az aranybányához tartozó több ház a lángok martaléka lett. Az eddigi jelentések szerint mintegy 400 ember vált hajléktalanná. Az anyagi kár hír szerint nagyon jelentékeny. Újabb távirat szerint Nomében csak néhány kereskedelmi épület és egy szálloda maradt meg. A város egyes épületeit tűzoltás közben dinamittal robbantották fel, hogy ezzel a tűz tovaterjedését megakadályozzák. A kár az eddigi megállapítás szerint meghaladja az egymillió dollárt. A partórség hajót küldött a hajléktalankok segélyezésére.

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

SELECT MOZGÓ

ÉN VAGYOK A SUZÁNA

(Bábszínház)

Főszerepben: LILIAN HARVEY.

Műsoron kívül elsőrangú hangos pótkép

Román körkérdés a háborúról és békéről

Vaida, Goga, Cuza, Lupu és Popovici Mihály nyilatkozatai a Curentul ankerjén

Bucuresti, Bukarest, szeptember 20. (Az Uj Kelet tud.) A Curentul Románia háborúba lépésének évfordulója alkalmából körkérdés intézett a politika élet néhány kimagasló személyiségéhez. A kérdés így hangzott: Háború vagy béke? A körkérdés szerepét, hogy miként volt Románia hadianyagokkal felszerelve a háborúban. Majd számában közli a Curentul az érdekes és jellemző válaszokat:

Vaida Sándor a következőket írja:

„Ma a háború kasztrófát jelent. Ez minden minden felvilágosult elmének, mely az előrehaladás és a civilizáció vágyától van áthatva, fel kell emelnie tiltakozó szavát. A békét meg kell őrizni, mert más, különben a barbársághoz, a primitívséghez fejlődünk vissza. Hogy a háborúról végleges véleményünk legyen, nem a filozófusokhoz, nem az irodalmárokhöz és nem is a szociológusokhoz kell fordulnunk, hanem azokhoz, akik a háborút irányítják és végrehajtják. Ebből a szempontból döntő és ékesszóló, ahogyan Foch marsall kezdte meg memoárjait.

— A háború — mondja ő — aljas dolgot. Mint katonának ez a véleményem. Kell még más ítélet a háború szükségességének és borzalmaságának bizonyítására? Azt hiszem, hogy nem.

Ami a szomszédos népekkel való kapcsolatainkat illeti, azokat elmélyíteni és minél szorosabbra kell fűzni. És pedig az összes szomszédokkal s ha lehet úgy, hogy ennek a barátságának az alapján ne csak a diplomáciai egyezmények és nemzetközi kódexek álljanak.

Lupu a következőket írja:

„Béke. Akkor fejlődik a civilizáció és az emberi haladás.

Barátság és jóviszony.

Eddig: rossz felszerelés és gyenge vezetés volt.

A jövőben jó fegyverek, alkalmas és létkes vezetés.

Popovici Mihály a következő lakonikus választ adta:

„Háború nélkül nem létezne Nagy-Románia.

Békés összeköttetések és jó szomszéd-ság.

Jó felszerelés.

Cuza professzor a következőket írja:

„Határozottan felelek a kérdésre. Béke is, háború is.

Nincs nagyobb tévedés, mint a háború elleni harc, a pacifizmus, mielőtt a béke feltételei adva volnának.

A pacifizmus a feltételek nélküli nem más, mint a gyávaság kultusza.

A népek életére és az emberi kultúra fejlődésére fatálisán rosszat jelent. Mondtam és ismétlem: a nemzetiség az emberi

kultúra alkotóereje. Akik gyöngíti a nemzeti eszmét — a pacifizmus gyengíti és megsemmisíti — lerombolja az emberi civilizációt.

A humanizmusnak semmi köze nincs a megalkuvó és gyáva nemzetekkel, amelyek csak paraziták lehetnek, amelyek semmit sem produkálnak, hanem az alkotó népek munkájából élnek.

Kultiváljuk tehát magunkban a harcias erényeket — bátorságot, önfeláldozást, nemzeti idealizmust —, mert csak ezek fogják garantálni nekünk a valódi békét: a harcra kész nemzeti hatalmak egyensúlyának eredményeként és nem az általános gyávaságból, amelyet az összes népek parazitaikultiválnak, hogy kizsákmányolhassák őket.

Nivea-Creme: dobozokban á Lei 16.—, 34.—, 72.—, tubusokban á Lei 30.—, 45.—

Önbortválkozástól fontos!

Egy egész egyszerű módszerrel lényegesen megkönnyítheti a bortválkozást 2 perccel a szappanosítás előtt egy kis Nivea-cremet dörzsöljünk a bőrre. A hatás meglepő lesz. A bortvakésnek könnyű dolga van és feszülési a bőrön. Még bortválkozás után sem lesz bőre vörös és felparkát. Vigyázzon, óvja bőrét és tegye kelemessé a bortválkozást Nivea-crem használata által. BEIERSDORF & CO. S. A. R., BRAŞOV, Strada Iuliu Maniu, 19

Ágyutüz várja a london—ausztráliai repülőverseny résztvevőit Törökország felett

London, szeptember 20. Angol avatják a körökben nagy felháborodással tárgyalják a török kormány átiratát, amely közli, hogy Törökország nem adhat engedélyt a london — melbournei távrepülőverseny több résztvevőjének török terület átrepüléséhez. A london—melbournei repülőversenyt, amely a világ legnagyobb távrepülőversenye lesz, a jövő hónapban tartják meg s miután a legrosszabb ut Ázsián át Törökországon keresztül lesz, a résztvevő pilóták engedélyért folyamodtak, hogy átrepülhessenek Törökország területét. A török kormány több pilóta kérelmére tagadó választ adott, hivatkozással arra, hogy az illető pilóták a múltban meg

sértették a török repülésügyi szabályzatot és ezért nem kaphatnak több engedélyt török terület átrepülésére. Ezek közé a pilóták közé tartozik a verseny két favoritja: Sir Samuel Kingsford-Smith ausztráliai és McIlison angol pilóta is. Kingsford-Smith és McIlison már többször repültek át Ausztrália útján a török területet, s ekkor követték el állítólag a török repülésügyi szabályzatok megsértését.

Az angol kormány a verseny rendezőségének felkérésére megbizta ankarai nagykövetét, próbálja hatálytalanossá tenni ezt a szigorú intézkedést és járja ki a török kormánytól, hogy minden pilóta megkapja az átrepülési engedélyt, tekintettel arra, hogy azok a pilóták, akik nem repülhetnek át török terület fölött, többórás kerülőra kényserülhetnek, ami rendkívül kedvezőtlenül befolyásolná győzelmi esélyeiket. Az angol nagykövét fardozásai eddig hiábavalóknak bizonyultak s a török hatóságok kijelentették, hogy, aki egyszer vétett a török szabályzatok ellen, azt nem engedik többé török területre. A török kormány a leghatározottabban figyelmezteti a verseny résztvevőit, hogy a török erődök ágyúkönyvtelenül lélelnek minden olyan repülőgépet, amely engedély nélkül török terület fölött repül.

Az erődök parancsnokainál állandóan ott van az engedélyezett repülőgépek számának jegyzéke s ha olyan számú repülőgép jelenik meg a török terület fölött, amely nem szerepel ezen a listán, az elbelen azonnal megkezdik a tüzelést.

Pharos könyvek

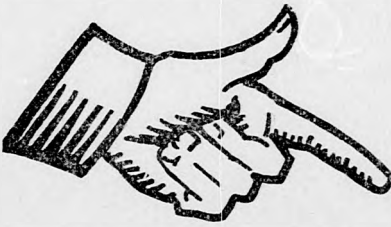
Megjelent szeptember 1-én az első kötet:

Zsidó Miniatűrök

cimen. A legkitűnőbb modern zsidó elbeszélők remekei.

A Pharos könyvek legközelebbi kötete

LIGETI SÁNDOR regénye:

A Bűvös erszény

Megjelenik október 1-én. A Pharos könyveket kizárólag előfizetők kaphatják, havonta egy-egy kötetet. Előfizetések: Negyedévre 250 lej, félévre 500 lej, az Uj Kelet könyvosztályába küldendők: Cluj, Str. Baron L. Pop 10, a Pharos Zsidó Könyvtáradóváltalat részére.

Hebron ny

Hebron a múltban és vallás egyik lye. Az év minden tájé hívők. Elul dó tömegek ókori bibliai rint a vízözönban épült. pelt. Eredet szöszertint a főszerűleg a volt ez a B. magyarázók hez: a négy dombon fek dásának első ronban tarti sabb Rechav babiloniai f dók visszafó sabb az edoi makkabeusó kalmavai is

Hebron a lása után e arabok Chal Abrahámnak keresztes ha gazdát cseré lomót építet most is álla muel Tudela zadbán beut mindössze e ronban, kés lep volt eze látogathatá lévő sirokat leple alatt XV. század pedett meg és üvegkési város lakos foglalkozásb hívó karait ebben a vá szédettek, ki mia után, ki nagy adó tak teljesite askenáz cha itt élnek.

A városn közöttük leg hat számot nevezett ter Avinu. A t genda füző

Évszázad napok egyi ra gyűlt ös konyodott é tiz emberbó hitték, hogy kozni, amik öreg embert kezett a vá mert kész v ből való tá tötték el, h vendéglátó együtt ind a vendéglá öreg hirték Mindenki k mára akad teut Abrah céglátó ár dogan ujsá mat, amely lett, a kijé és elhatáro vezik Beth

Néhány des fa gör arabok Ess nak nevezi alatt vendé betört ang A Machy számára ó len, az ara fölött tör arab világ több rész idősakokb csetet képe

Hebron, a patriárkák nyugvóhelye

Hebron a patriárkák városa volt a múltban és a jelenben, a három világvallás egyik legnagyobb zarándokhelye. Az év bizonyos szakában a világ minden tájáról zarándokolnak ide a hívők. Elul és tisri hónapokban a zsidó tömegek keresik fel Hebront, amely ókori bibliai város, a hagyomány szerint a vízözönt követő második században épült. A város több néven szerepelt. Eredeti neve Kirjat Arba, amely szószerint a négyek városát jelenti, valószínűleg négy nagy család városa volt ez a Biblia idejében. Későbbi írásmagyarazók új értelmet fűztek a névhez: a négyszögű város, amely négy dombon fekszik. Dávid király uralkodásának első idejében ő maga is Hebronban tartózkodott, amely fölé később Rechaveám bástyát emeltetett. A babilóniai fogságból visszatérve, a zsidók visszafoglalták a várost, amely később az edomiták kezére került, míg a makkabeusok a nagy zsidó felkelés alkalmával ismét visszahódították.

Hebron a második Templom pusztulása után elnéptelenedett. Később az arabok beszállásával benépesült. Az arabok Chalul Ibrahimnak — Szent Ábrahámnak nevezték el a várost. A kereszties hadjárat idejében megint gazdát cserélt. A kereszties hadak templomot építettek, amelynek falai még most is állanak. A spanyol zsidó, Samuel Tudela szerint, aki a XII. században beutazta a Keletet, 1171-ben mindössze egy zsidó család lakott Hebronban, később már nagyobb zsidó telep volt ezen a helyen. A zsidók nem látogathatták a Machpela barlangban lévő sírokat és csak este, a sötétség leple alatt mentek oda imádkozni. A XV. század végén sok zsidó iparos telepedett meg Hebronban. Gyapjufestők és üvegekészítők voltak és még ma is a város lakosainak nagyrésze ebből a foglalkozásból él. Egyidőben a bibliai hívő karaiták is nagy számban laktak ebben a városban. Később azonban elszéledtek, különösen az 1619-i epidémia után. 1834-ben Ibrahim pasa rótt ki nagy adót a városra, amit nem tudtak teljesíteni. 1850-ben telepedtek le az askenáz chaluka zsidók, akik azóta is itt élnek.

A városnak több régi temploma van, közöttük legnagyobb érdeklődésre tarthat számot az Ábrahám ősapánkról elnevezett templom — Beth Abraham Avinu. A templomhoz a következő legenda fűződik:

Evszázadokkal azelőtt a bűnbánó napok egyikén a város zsidósága imára gyűlt össze. Kevesen voltak, már alkonyodott és a „minjanhoz“ szükséges tíz emberből egy hiányzott. Már azt hitték, hogy mindenki külön fog imádkozni, amikor megpillantottak egy öreg embert, aki batyuval a hátán így kezdett a városba. Nagy volt az öröm, mert kész volt a minjam. A templomból való távozásakor sorszuzással döntötték el, hogy ki legyen a szerencsés vendéglátója az idegennek. Amikor együtt indultak hazafelé, a vendég és a vendéglátó, a sikátorok között az öreg hirtelen eltűnt és nyomavesztett. Mindenki kereste, de nem tudtak nyomára akadni. Éjjel az idegen megjelent Ábrahám ősapánk képében a vendéglátó álmában. Másnap a zsidó boldogan újságolta hittestvérei előtt álmát, amelyből aztán valóságos ünnep lett, a kilencek zsolttárokát recitáltak és elhatározták, hogy a templomot elnevezik Beth Ábrahámnak.

Néhány pecnyire a várostól évezredek fa görnyed, amelyet a zsidók és az arabok Esel Ábrahám, Ábrahám fájának neveznek. A monda szerint a fa alatt vendégelte meg Ábrahám a hozzá betért angyalokat.

A Machpela barlang, amely a zsidók számára évezredek óta hozzáférhetetlen, az arabok kezén van. A barlang fölött török mecset emelkedik, mint az arab világ egyik szent helye. Az épület több részből áll, amelyeket különböző időszakokban építettek hozzá. A főmecezet képező baloldali fal a második

templom idejében épült és ez elzárja a barlang egyik bejáratát. A mecset belsejébe két bejárat vezet, a főbejárat a dékeleti kapun van, amelyen belépve, balfelől húzódik a fal, amely alatt a barlang terül el. Mondják, hogy ezt a falat még Salamon király építette. A bejárat közelében egy nyílás van, amelyen a hívők bedobják papírszeletekre írott kéréseiket. A barlang fölött négyszögű csarnok emelkedik, a négy sarkán és közepén is egy-egy sirlótszerű házikóval. A közepén arab felírás: „Sirköve a szent Ábrahám fiának, Izsáknak.“ Vele szemben egy másik kriptá, amelyről azt mondják, hogy Rebeka nyugszik alatta. Az arabok minden nap egy olajjal teli méceszt eresztenek le a barlang belsejébe. Nem akarják zavarni ugyanis a szent ősök nyugalalmát. Ugyancsak arab felírás van Ábrahám, Sára és Jákob ősök

irja fölött. Ábrahám sarkóvét zöld szőnyeg borítja, amelyet egy nehéz bársonyterítő takar, arab himzésekkel. Jákob sarkóve külön apró mecsekkel van körülaggatva. Ujabban a Vaad Leumi és a palesztinai kormány között tárgyalások vannak folyamatban, hogy a barlangot a zsidóság számára is hozzáférhetővé tegyék. S. J.

Áll a harc Genfben a megtámadott kisebbségi jogok körül

A zsidó világszervezetek vezetői Beck lengyel külügyminiszternél. Lengyelország nem változtatja meg kisebbségi politikáját

GENF, szeptember 20. Beck lengyel külügyminiszternek a Népszövetség ülésén tartott felszólalása, amelyben Lengyelország részéről felmondotta a békeszerződések kisebbségi klauzuláját érthető nyugtalanságot váltott ki az európai zsidó közvéleményből. Közefekvő, hogy bármely változás Lengyelország kisebbségi politikájában, elsősorban a hárommillió lelket számláló lengyel zsidóságon éreztetné hatását. A nagy zsidó szervezetek vezetői, akik jelenleg Genfben tartózkodnak, fokozott figyelemmel kísérik a kisebbségi kérdés körül keletkezett harc minden egyes fázisát.

Dr. Nachum Goldmann, a Comités des Delegation Juives és a Zsidó Világ kongresszus végrehajtóbizottságának elnöke, valamint Neville Laski, a londoni Board of Deputies elnöke röviddel a feltűnéskeltő népszövetségi beszéd elhangzása után felkeresték Beck lengyel külügyminisztert és hosszasan tárgyaltak vele azokról a következményekről, melyekkel Lengyelország új népszövetségi politikája járhat. Ugyanakkor kifejtették a zsidóság álláspontját a kisebbségi szerződések általánosításának problémájával kapcsolatban.

A Beck külügyminiszterrel folytatott tárgyalások után dr. Goldmann a következő nyilatkozatot adta a Zsidó Távirati Irodának:

— A zsidó szervezetek, amelyek a békeszerződések megkötése során a kisebbségi jogok biztosítása érdekében közreműködtek, nagy haladást látnak a békekonferenciának a kisebbségi jogok körül elért eredményeiben. Ezek az eredmények egyúttal utmutatók a faji, nyelvi és vallási kisebbségek nemzetközi védelme és az egyenjogúsítás egyetemes rendszerének megteremtése tekintetében. Az utóbbi 15 év története, különösen pedig a zsidók német országi helyzete bizonyítja mennyire szükség van az összes kisebbségek általános nemzetközi védelmi rendszerének kiterjesztésére. Ebből következik az is, hogy a zsidó közvélemény minden olyan intézkedést, amely ezt a rendszert támogatja, szívesen fogad.

A zsidók meg fogják védeni jogaikat

— Megelégedéssel lehet konstatálni, hogy a mostani lengyel kormány mindig is állást foglalt antiszemita tendenciákkal szemben és a lengyelországi összes kisebbségek egyenjogúsítását politikájának vezérelvűül fogadta. Am a kisebbségi jogokat nem alkották egyetlen meghatározott helyzetet, vagy egy bizonyos kormány számára. Ezeknek a jogoknak mindazon országokban amelyeknek kormányai a szerződéseket aláírták a kisebbségi jogvédelem általános rendszerévé kell válniok. Bárhol is döntsön a Népszövetség a kisebbségi jogok általánosításának lengyel javaslata tekintetében, a zsidóknak az egész világon magatól értendően meg kell védeniök a kisebbségi jogok csorbíthatatlan fennmaradását, úgy, hogy azok a mai békeszerződésekben le vannak szögezve.

A zsidó távirati iroda egyik munkatársa előtt Beck külügyminiszter is nyilatkozott. Genf, szeptember 20. A Népszövetség közgyűlésének hatodik politikai főbizottsága, mely a szovjet belépését is tárgyalta, közölte és kijelentette, hogy Lengyelország mai kormánya a legenergikusabban

ellentáll a világ bizonyos részén nagyragadott fajgyűlölet hullámainak. Ez a kormány nem fogja tűrni, hogy a lengyel állampolgárok bármely fajhoz, valláshoz és nyelvi csoporthoz tartozó tagjaival szemben jogfosztás történjék. A kisebbségi jogok — ahogyan azok a kisebbségi szerződésekben le vannak szögezve — egyúttal a lengyel alkotmány integráns alkotó részei. Kisebbségi szerződések igazi tartalma tehát a jövőben érintetlen marad, éppúgy mint e jogok végrehajtása.

Lengyelország azonban képtelen továbbra is elviselni a helyzetet, amely őt más nagy európai államokkal szemben kivételes helyzetbe hozza — mondotta a miniszter. — Ez az egyetlen ok arra, amiért esütörtökön megiettem nevezetes nyilatkozatomat. Simon, Barthou és Aloisi ellennyilatkozatai nem tudják Lengyelországot álláspontjában megingatni. Lengyelország a hatodik népszövetségi bizottság előtt a lengyel kormány javaslata szellemében fog felszólalni a kisebbségi szerződések általánosításának kérdésében.

Osias Thom nyilatkozája

A Zsidó Távirati Iroda varsói képviselője megkérte a lengyelországi zsidó parlamenti klub elnökét dr. Osias Thont, hogy nyilatkozzék a lengyel külügyminiszter ismeretes lépésének, a lengyelországi zsidó kisebbség helyzetére való ha-

tásáról. Thon sejm-képviselő a következő nyilatkozatot tette:

— A magam részéről ebből az ügyből nem esinállok zsidó ügyet. A mi számunkra ez a lépés nem jelent hátrányt, mint-hogy eddig sem használtuk ki a kisebbségi szerződések által nyújtott lehetőségeket. Ezért a külügyminiszternek Genfben tett előterjesztése nem jelenti pozícióink jelentősebb megnehezítését. A magam részéről mégis hibáztatom Beck külügyminiszter lépését, mert ezzel megsértette az érinthetetlen nemzetközi szerződéseket. Legkevésbé találom ezt a lépést időszerűnek most, amikor ez váratlan következményeket vonhat maga után.

A zsidó sajtó

A jiddis és lengyel nyelven írott zsidó napisajtó aggodva foglal állást Beck nyilatkozatához. A „Hajnt“ többek között ezeket írja: „Ugyis mint lengyel polgárok vagyis mint zsidók, aggodva gondolunk arra, hogy Beck miniszter népszövetségi nyilatkozata boláthatatlan konzekvenciájú lehet. Tudjuk, hogy a versaillesi szerződés megváltoztatatlanságának elve volt az az alap, amelyre az egész külügyi politika épült. Most megtámadták a kisebbségi pontokat, amely lényeges része a versaillesi szerződés rendszer épületének. Nem hisszük, hogy a lengyel államnak érdeke volna a lakosság negyven százalékos kisebbségét nyugtatni.“

A zsidókon kezdik a kisebbségi jogok likvidálását

Az Amerikában élő lengyelországi zsidók szövetségük útján memorandumot nyújtottak be a washingtoni lengyel követségnek. Az emlékiratban az amerikai lengyel zsidók szövetsége aggodalmát fejezi ki a lengyel külügyminiszter genfi lépése miatt. A memorandum szerint ez a lépés a mai politika konstellációjában súlyos következményekkel járhat a kisebbségekre.

Mialatt a lengyel külügyminiszter Genfben arról biztosította a sajtót és a Népszövetség tagjait, hogy Lengyelország saját iniciatívájából is védeni fogja a kisebbségeket, egész Lengyelországban elbocsátják az állam elemi iskolák zsidó tanítóit. Az állam által berendezett úgynevezett „szombati“ iskolákat, ahol zsidó vallásoktatás folyt, be akarják zárni és a zsidó hivatásokat el akarják bocsátani. A Haint jelentése szerint a varsói vajdaság

területén működő és a költségvetésbe fel nem vett zsidó hivatásokat el fogják bocsátani, annak ellenére, hogy ezek már 5—8 év óta szolgálatban vannak.

Egy zsidó tanítóból álló küldöttség, amely a kormánytól interveniót, kedvezőtlen választ kapott. Vallásos zsidó szülők tömegesen jelentek meg a lengyel állami iskolák előtt, hogy tiltakozzanak gyermekeik szombati iráskényszer ellen. A tiltakozó szülők közül többeket letartóztattak.

A Moment című újság jelenése szerint zsidó tanítókat tömegesen bocsátanak el és lengyelülket helyettesítik őket. Hír szerint Schorr professzor, városi főrabbi egy zsidó küldöttség élén fog a napokban megjelenni a közoktatásügyi miniszternél, hogy tiltakozzon a lehetetlen állapotok ellen.

A politikai főbizottság megkezdte a lengyel javaslat tárgyalását

Ma megkezdte Beck külügyminiszter javaslatainak vitáját. A tárgyalások elé nem zsidó körökben nagy várakozással tekintenek. A kisebbségvédelem általánossá tételére vonatkozó javaslat vitáját kulisszámögötté tárgyalások kísérik. Berlini jelentés szerint a Népszövetség hajlandó könnyítéseket életbe léptetni a kisebbségi jogok ellenőrzésére vonatkozólag és ilyen irányú új nemzetközi egyezményeket készítenek.

A román visszhang

Beck külügyminiszter népszövetségi bejelentésének érdekes visszhangja támadt Romániában is. Egyes bukaresti lapok elítélték nyilatkozatát Lengyelország lépéséről, amely részü a versaillesi békeszerződés sérthetlenségén. Ezekre a sajtókommentárokrá Artzewsky bukaresti lengyel követ nyilatkozatát tett közzé a lapokban, amelyben sulyosan elítéli egyes román sajtóorgánumok magatartását és hazafiasságra oktatja ki őket. A lengyel követ szerint Románia épp oly megalkodó a kisebbségi jogvédelem mai rendszere, mint amilyen megalázónak azt Lengyelország érezte. Szerinte minden román

hazafinak küzdenie kell a megszegyenítő rendszer ellen.

A román külpolitikai újságírók egyesülete ebben az ügyben gyűlést tartott és a következő határozatot hozta:

„A bukaresti külpolitikai újságírók egyesülete nem akarja semmivel sem befoliasolni Románia külpolitikai akcióját és ezért pillanatnyilag tartózkodik minden megjegyzéstől, amelyet a bukaresti lengyel követ nyilatkozatához fűznie kellene. Nem hallgathatja el azonban, hogy a legnagyobb erővel tiltakozik a lengyel követ ama kijelentése ellen, amelyek nyílt beavatkozást jelentenek Románia belügyeibe és sértést a román sajtó címére. Ezt a sértést visszautasítjuk.“

A bukaresti sajtóban nagy feltűnést keltett Petrescu Commen Románia berlini követének nyilatkozata, amelyben Lengyelország akciójával kapcsolatban ugyancsak éles kirohantást intéz a kisebbségi jogvédelem mai rendszere ellen. Véleménye szerint Lengyelország csak abban követett el hibát, hogy akcióját nem beszélte meg előbb az érdekelt államokkal.

September 21.
örökértékük: vis
apítja Cuza, hogy
semmi követelni
át békében élhet
ban követelheti,
készen és minden
ek együtt Roma-
rja:
oma, mely ennek
ét tükrözi visz-
éke megőrzését
ban mikor az et-
vukaj határokkal
politikája hosszú
et az ország belső
e expanziós terv
épnek le. Ke laoc-
szásgo, mindenki
akarja ismeri,
állapthatja.
váó kapcsolato,
tja, hogy Romá-
mszédókkal való
gy gondolkoznak
Szófiában. Nap-
nyonyitka rüül
mszédállamok a
nak áthatva és
ak külpolitikáján
erkezés fűt. Ro-
észűlnie a védő-
mszédáiva) szem
flet. Goga azt
észerelésre nagy
arra, amit Skodá.
arra, amit a nem-
és amelyet egy
a koncepcióival
k fontos!
esen megköny-
ppanozás előtt
órbre. A hatás
dó dolog van és
érez égest es
után sem lesz
börét és tegye
használatá alit.
ada Jullu Menit, 19
lei 30—34.—
ztráliai
örök-
gyi szabályzaot
többé engedélyt
Ezek közé a
erseny két favo-
rd-Smith ausztr-
lita is. King-
ár többször re-
k során török
el állítólag a
zatok megser.
erseny rendező-
bizta ankarai
atálytalanosa i
és járja ki a
minden pilóta
ve-lyét, tekin-
ták, akik nem
et fölött, több-
enek, ami rend
ásolná gyözel-
gykövet fara-
nak bizonyul-
kijelentették,
török szabály-
k több török
y a leghatáro-
verseny részt-
egyúni könyör
van repülőgé-
török terület
nán) állandóna
pülőgépek szá-
számu repü-
terület fölött,
listán, az el-
üzelést.

Palesztina költségvetési helyzete messze felülmúlja az összes szomszédos államokét

A közelkeleti államok helyzete a statisztikák tükrében. Háromszorosára nőtt egy év alatt a palesztinai építőmunkások száma

JERUZSÁLEM, szeptember 20. A Palesztina-kormányzat a költségvetési helyzetről kiadott legutóbbi jelentése érdekes párhuzamra ad alkalmat a palesztinai és a szomszéd államok költségvetései között. Ezek a számok bizonyítják azt a jelentős különbséget, ami Palesztina és az összes szomszédos arab államok között, különösen kultúr- és egészségügyi fedezésére fordított kiadások tekintetében fennáll.

A Palesztina-kormány kiadásai között első helyet foglalják el a rendőrség és a börtönök fenntartására a szükséges összegek, amelyhez természetesen hozzátartozik a Palesztinában állomásozó katonai egységek fenntartása is. A biztonsági célokat szolgáló kiadások Palesztinában 652 ezer 884 fontra rúgnak és a Palesztina kormány összvetésének 25 százalékát teszik ki. Ennek ellenére a biztonsági célokra költött pénzek jóval alulmaradnak a szomszédos arab államok hasonló költségvetésének. Transzjordániában a rendőrség, fogházak és határőrség fenntartására a költségvetés 50 százalékát, Irakban több mint 37 százalékát, Szíriában több mint 33 százalékát költik. Palesztinában a lakosság fejeként 57 piasztert ad biztonsági célokra, Transzjordániában 81, Irakban 48 piasztert (az utóbbi időben Irakban a katonai kiadásokat jelentősen emelték és most már jóval többet tesznek ki, mint ez a szám. A szíriai katonai kiadásokat nyilvánosan nem tették közzé, mert ott a francia hadseregnek jelentősen egységei állomásoznak, ami a francia kormányzat több mint 2 és félmillió fontra kerül évente. Így a szíriai arányszám is messze felülmúlja a palesztinait.

Ezzel szemben a produktív költségvetési tételeknél, amelyekből a lakosság ténylegesen hasznosul, a palesztinai kormány kiadásai jóval magasabbak, mint az összes szomszédos arab államoké. Közoktatási célú kiadások a Palesztina-kormány évente lakosonként 16 piasztert ad ki (Szíriában 9 piasztert, Irakban 10 piasztert, Transzjordániában 8 piasztert) közegészségügyi célokra 12 piasztert (Szíriában 4, Irakban 6, Transzjordániában 4 piasztert, mezőgazdasági célokra 11 piasztert (Szíriában 6, Irakban 8, Transzjordániában 3 piasztert), hivatalos munkálatokra 32 piasztert (Szíriában 24, Irakban 8, Transzjordániában 10 piasztert). Palesztinában tehát közoktatásra kétszer annyi jut fejeként, mint Transzjordániában, 70 százalékkal több, mint Szíriában és 60 százalékkal mint Irakban. Egészségügyi célokra háromszor annyit, mint Transzjordániában és Szíriában és kétszer annyit, mint Irakban. Közoktatásra háromszor annyit, mint Transzjordániában és egyharmaddal többet, mint Szíriában.

Palesztina tehát első helyen áll az összes szomszédos államok között, nemcsak az államkincstár gazdagságát és bevételeinek magasságát illetően, hanem a lakosság érdekében végzett teljesítményeiben is. Itt meg kell állapítani, hogy a zsidó lakosság, mely a költségvetési összegek 50 százalékát hozza fel, a költségvetés javában nagyon jelentéktelen mértékben részesül, mert a költségvetést nem az egyes rétegek felhozó képessége, hanem a lakosság arányszáma szerint használják fel.

A Jewish Agency ekzekutívje augusztusban összeállította az építőmunkások és a hivatalos zsidó munkálatokban foglalkoztatott zsidó munkások számát. Eszerint Tel-Avivban augusztusban 5663 zsidó építőmunkás dolgo-

zott (1933-ban 3264), Haifában 2762 (1933-ban 1204), Jeruzsálemben 963 (1933-ban 980). A három városban összesen a háziépítések és hivatalos zsidó munkáknál 9347 zsidó munkást foglalkoztattak. Az előző év augusztusában a zsidó építőmunkások száma a városokban csak 3900-at ért el.

A zsidó kolóniában az építőmunkások foglalkoztatása még nincsen pontosan megállapítva, valószínű számítás szerint a kolóniák építkezéseinek kétezer zsidó munkást foglalkoztatnak. A palesztinai zsidó munkások száma mintegy 561.000-re tehető, ebből az építőmunkákban a munkások 20 százaléka dolgozik. Palesztina városában a zsidó munkásság száma 33 ezer. Ebből 28 százalék az építőiparban dolgozik. Összehasonlításként közli a Jewish Agency hogy 1926-ban az építő munkások az összmunkásság 43 százalékát tették ki. Az építőipari munkások szá-

lékának visszaesése a zsidó iparnak az utóbbi években történt nagy fellendülésének tudható be. Az országban szemmel láthatóan érzik az építő szakmunkások hiányát. Ez odavezetett hogy sok építőmunkát későbbre kellett elhalasztani. A városépítés ugy Tel-Avivban, mint Haifában rendkívül erős tempója.

Tel-Avivban rövidesen a hivatalos építkezések hosszú sorát kezdik meg. Az állam nagy kórházat épít, százezerfontos, modern törvényszéki épületet 25 ezer font, gyümölcsbörzét 40 ezer font, a Barklay-Bank új épületét 40 ezer font előiránnyal.

Jaffától délre nagy új zsidó városrész épül, melynek során néhány száz ház építését kezdik meg. Haifa környékén is folyton erősödik az építkezés tempója. Zsidó munkások hiánya miatt a Haifa-Bay Keren Kajemeth földjein a munkálatok lassan haladnak előre.

Mint megírtuk a délafrikai Keren Hajjeszód kampányt ebben az évben Nachum Szokolov és Leib Jaffe bonyolították le, ahol négy hónapon keresztül tartózkodtak. Nachum Szokolov és Leib Jaffe néhány nappal ezelőtt elutaztak Délafrikából. A kampány eredményét pontosan még nem ismerik,

Különös incidensek történtek Jomkippurkor a nagyváradi ortodox nagytemplomban

Az imádkozó közönség meg akarta verni Ullmann N. Miklós gabét. Drótsövények az udvaron

Oradea-Nagyvárad, szeptember 20. (Az Uj Kelet tud.) A nagyváradi zárdai ortodox templomban, mely a hitközség legnagyobb temploma, Erev Jomkippurkor és Jomkippur napján is sajnálatos incidensek történtek, melyek élénk visszhangot keltettek az egész város zsidóságában. A hitközségnek nemrégiben megválasztott új templomgondnoka, Ullmann N. Miklós, Jomkippur előestéjére cölöpökkel és drótsövényekkel ostromolta a templomudvart, hogy a férfiak és nők külön uton jussanak be az udvaron keresztül a templomba. Az intézkedés nagy visszatetszést szült és az ideiglenes „védfalak” már az első percekben széttaposta a közönség. Ullmann N. Miklós erre rendőri segítséget vett igénybe és a rendőrök Erev Jomkippurkor és az ünnep egész ideje alatt felügyeltek a kétféle feljáratra.

Jomkippurkor újabb kellemetlenség zavarta a templomban ajátóskodókat. Az előcsarnokban égettek a hagyományos gyertyák. Ullmann N. Miklós az istentisztelet kezdete után kulcsal bezárta a templom ajtaját, aminek az lett a következménye, hogy a gyertyaégés kellemetlen szaga beáradt a templomba. A zsúfolásban amugyis rossz levegőt ez valósággal elviselhetetlenné tette, amit még fokozott

hogy az ajtón keresztül nem is szellőzhetett a templom.

Az emberek érthetően zúgolódtak a furcsa intézkedés ellen. A közönség azonban hiába követelte a templomajtó kinyitását, sőt Ullmann István hitközségi elnök is hiába utasította a gabét, hogy adja ki a templom kulcsát. Az istentisztelet felőrára félbe kellett szakítani, de Ullmann N. Miklós semmiesetre sem volt hajlandó kiadni a templom kulcsát. A templomban közben rendkívül izgató lett a hangulat és

Ullmann már-már meg akarták verni a felháborodott hívők. Ekkor a tűzoltóság is kiérkezett már a templomba és a tűzoltóparancsnok kijelentette, hogy amennyiben nem nyitják ki azonnal az ajtót, kénytelen lesz kiüritetni a templomot, mert a bezárt ajtó mellett tüzeszély áll fenn.

Ere aztán Ullmann N. Miklós felnyitotta a templomajtót. Csak az érdekesség kedvéért jegyezzük meg, hogy a hitbuzgó gabe testvérössze a kommunista perekből ismert nevű Ullmann Sándornak és ő volt az, aki Roshasanak rendőrökkel kergette szét a templom elől a Keren Kajemethnek propagandát kifejtő cionista fiukat.

Összes vádlott társait és az egyik védőügyvédet nyilvánosan is megvádolta Wurmbrand, a temesvári kommunista-per főhőse

Szerinte nem ő, hanem Sztalin hagyta cserben a kommunizmust. Ha Marx feltámadna, meghalna bánatában — vallotta a temesvári vádlott

Timisoara-Temesvár, szeptember 20. (Az Uj Kelet tud.) A temesvári hadbíró, ság szerdán és csütörtökön változatlan érdeklődés mellett folytatta az ötvenöt kommunista vádlott tárgyalását. Dudás Józsefet hallgatta ki először, aki a vádirat szerint a Bánság és Körösvidék kommunista kerületének titkára. Az elnök érdekes kérdéseket intéz Dudáshoz.

— Mi a véleménye a revízióról?
A vádlott kijelenti, hogy általában a revízió nem érdekl, minden népet egyformán szerez. Erdélynek és Bánátnak azonban a nép önrendelkezési jog alapján tel-

jes autonómia jár.
Reamneantu védő: Manju is autonómiát akar.

Dudás kijelenti, hogy nem igaz a vádiratnak az a tétele, hogy mindenre képes volna terveinek keresztülvitelére. Minden terroraktust elítél. Wurmbrandról az a véleménye, hogy ázsámprovokátor. Ezt a fogást idején megállapította.

Budea ügyész: Ha Marokkó Franciaországgal, India Angliával és a kisebbségek a többségekkel hadiállapotba jutnak, kivel fog ön szimpatizálni?
Dudás: Válaszom relatív. Nem akarok

FIGYELEM!
Tíz finom cigareta elegáns csomagolásban 12 főt
A CIGARETTA NEVE
UNIREA
12 lejért 10 UNIREA cigarettát kaphat szép dobozba csomagolva. AZ UNIREA CIGARETTÁK nikotinmentesítve vannak, szópoka nélküliek, alakjuk nagy és elegáns. AZ UNIREA CIGARETTÁK megőrzik illatukat és egyesítik magukban a legfinomabb cigaretták ízét és aromáját, amellet, hogy NIKOTINMENTESEK.
SZIVJON UNIREA CIGARETTÁT!

mert egyes helyeken még folyamatban van. Az összkampány végösszegét 140 ezer fontra becsülik ami Dél-Afrikában eddig elért legnagyobb eredmény. 1922 óta a Keren Hajjeszód Dél-Afrikában 600 ezer fontot inkasszált. Dél-Afrikában összesen csak 60 ezer zsidó él, így 12 év óta minden lélekre tíz font Keren Hajjeszód jegyzés esik. A dél-afrikai zsidóság így a Keren Hajjeszód munkájában az egész világon az első helyen áll.

A napokban köt ki a haifai kikötőben a Róma hajó melyen 600 amerikai zsidó érkezik Palesztinába. Ezeknek nagyrésze bevándorló, akik Palesztinában telepednek le.

ugyanis háborút.

A beteg vádlott kihallgatása
Dudás után a hordágyon betegen fekvő Karácsonyi Mária kihallgatják ki aki kijelenti, hogy nem kommunista és nem is párttag. Férjéről, Dudásról sem tudja, hogy aktív részt venne kommunista mozgalmakban.

Budea: A szürcancán tett vallomásaiban sok mindent beismert.

Karácsonyi: Nem tudom, hogy mit tartalmaznak a szürcancán tett vallomásaim. Semmit nem vallottam, a vallomás aláírására kényszerítettek. Nem tölem erednek.

Elmondotta ezután, hogy Temesvári munkát jót keresni, mert falun, szüleivel nem tudott két gyermekkel megélni.

Schön Márkus kijelenti, hogy tudja mi az a kommunizmus, de nem tagja egyetlen pártján sem. Mindig a munkásság gazdasági érdekeiért szállt síkra, politikát nem csinált. Többször vezetett munkásdelegációt a polgármesterhez is, akinek elmondotta, hogy gazdaságtalanság ötvenmillió rossz mozikat építeni és a munkásság telepeit teljesen elhanyagolni, a munkássegélyt a szegény emberekkel elvonni. Ha ez a ténykedése kommunizmus, akkor annak vállalja magát.

Szembeszítik Wurmbranddal, aki ugy róla, mint Dudásról és Karácsonyi Mária-ról az állítja, hogy aktív kommunista párttagok.

Ezután a legnagyobb attrakció, Wurmbrand kihallgatása következett. Wurmbrand rendkívül válaszékos, szép román nyelven beszél, amelyet úgy a hadbíró, mint a terem közönsége láthatóan élvez. Elmondotta, hogy 1926-ban Párizsban járt, ahol megismerkedett Rakovszki szovjetkövettel. A követ kíségette Moszkvába, ahol a propaganda-egyetemen járt. Itt 1929-ig, három évig tartózkodott. Nyolc európai nyelvet hibátlanul beszélt. Isában született. A kérdésekre részletesen válaszolt és ezek során N'tescu bukaresti ügyvéd ellen valósággal vádbeszédet tart, aki szerinte a kommunista párt tagja. Többször le volt már tartóztatva és csodálkozik, hogy miért itélte őt el az ügyvéd, holott Bukarestben együtt dolgoztak.

N'tescu okmányokat terjeszt az elnök elé, amelyekkel igazolja, hogy munkás-jóléti intézményeknél dolgozott.

Wurmbrand vallomásának folytatásában elmondja, nem tudja miért tartják őt ázsámprovokátornak, amikor négy évig ült börtönben, Bukarestből megbízatással érkezett ide a bánsági és körösi szervezések képviseletére. Súlyosan megvádolja Dudást és Karácsonyi Mária-t, Helnert és másokat, akik szerinte aktívek voltak.

Az elnök kérdi, hogyan lehet, ha annyit szenvedett a kommunizmusért, most szembefordult a kommunistákkal?

Wurmbrand: Rájöttem, hogy Sztalin és még páran egyenlő terror alatt tartják a millió szovjetet, megtagadták a kollektivizációt, ha Marx feltámadna, újból meghalna, ha eszméinek kiforgatását látná.

Wurmbrand vallomása közel két óráig tartott.

Franciaország betegsége: a gerontokrácia

Gaston Rageot az öregek és fiatalok harcáról és a testvéri együttműködés szükségéről

Párizs, szept. 20. Franciaországban különös élességgel vetődött felszínre a nemzedékek problémája. Egyre nagyobb azoknak a száma, akik a politika, a gazdaság és általában az egész mai élet változását az öregek és fiatalok ellentétének szemszögéből nézik és akik azt gondolják hogy az életet csak úgy lehet megváltoztatni, ha új, eddig még el nem használt nemzedékek kerül hatalomra.

Az a terv, amelyet Jules Romains vezetése alatt készítettek a francia szellemi élet kiváló fiatal képviselői, szintén ezt a szempontot helyezi előtérbe. „Franciaországban ma gerontokrácia, öregek uralkodnak” — mondotta a minap egy fiatal francia író, s ez a kijelentés világot vet sok francia fiatalember gondolkodására. A következtetés, amelyet ebből a megállapításból levonnak, természetesen az, hogy az öregek uralkodni helyébe a fiatalok uralkodni kell lépnie.

A Le Journal legújabb számában Gaston Rageot, a Francia Írók Egyesületének elnöke írt érdekes cikket a fiatalok és öregek ellentétéről. Korát tekintve, az öregek táborába tartoznék Gaston Rageot cikkében azonban teljes tárgyilagossággal, magas szempontból igyekszik az elmégesedett problémát szemügyre venni.

— Ez egy tapasztalatlan fiatalember, — mondja az aggastyán arcát fintorgatva. — Ez egy öreg rutinember, mondja a fiatalember vállát vonogatva — kezdi cikkét Gaston Rageot. — A nemzedékeknek ez a vitája azóta tart, mióta különböző kora emberek élnek egymás mellett, de soha sem volt élesebb, mint most.

— A legszebb művek nem csupán az ihletből születnek és sem a remekműveket, sem a felfedezéseket nem lehet javítani. S a szellemi és technikai javak összessége a tapasztalt embernél a bölcsesség, jószág, tekintély különös sugárzásában nyilvánul meg. Tehát nagyszerű dolog megöregedni... Igen, de másik oldala is van a dolognak. Mennyi veszély fenyegeti azokat, akik a napok és a események ismétlődésében elgáncsolódnak, ahelyett, hogy az élethez simulnának. Egy mai nagy államférfi tervszerűen gyakran helyezi különböző állásokba hiteltelenségeit, mert az ember rosszul csinálja azt, amit már régóta csinál. A kezdeményezést és a lendületet megölő auto matizmus leselkedik ránk mindennap, mely csak az előző napot ismétli.

— Érthető tehát a fiatalok természetes reakciója. Azt még csak elismerik, hogy az öregek fölényben vannak a technika tekintetében, különösen pedig az emberekkel való bánásmódban, amit nem lehet törvénybe foglalni. De kérelmelhetlenek a szellem és különösen a lelkiismeret megkészesítésével szemben. Meg vannak győződve arról, hogy a kor megrontja az embert és erkölcsi éremeszedést okoz.

— A lassú és folytonos fejlődés korszakaiban az öregek előnyben vannak és többnyire joggal kormányoznak — mondotta nekem egy fiatal mérnök. — De a válságok korában megfordul a helyzet. Az öreg kor nem bírja az iramot, igazi betegséggé válik. Most pedig éppen a hirtelen változások korában élünk s a múltnak semmi hasznát nem vehetjük.

Cirkusz a Színházban a Terézköruti Színpadon

Konfőrál: Békeffi László.
Nagy látványos revüparóda 30 képben.

A főszerepeket játsszák: Szalmon Béla, Vaszary Piroska, Rajna Alice, Gárdonyi, Kékény Hanna, Kóváry, Nagykovácsi Ilona, Szeged, Keleti, Sass Oly, Solymos, Ormos s. b. Görök, boyok, artisták.
Rendező: Kóváry Gyula.
Vasár- és ünnepnap délutáni előadások.

Azt válaszoltam, hogy az érett kor sohasem volt előnyösebb, mint manapság, mert az élet bonyolultsága majdnem háttérbe szorította a tanulóléveket.

— De ez az elméleti harc nem sokat számít. Azoknak a szempontoknak az öss-

szeegezetése, amelyek látszólag szembe helyezik egymással a nemzedékeket, valóban nem is nehéz. A nemzedékeket tulajdonképpen az előítéletek és illúziók választják el egymástól. Igen fontos volna, hogy az igazság ereje, az élet, az ország ugyanazt a kötelességet, ugyanazt a munkát, ugyanazt az ideált kényszerítse rá az öregekre és fiatalokra. Ma ebben az oly nehéz órában, mely történelmének legnehezebb órájára emlékeztet, csupán a régi és újak (ne beszéljünk már korról) testvéri együttműködése, az egyik rész óvatossága és a másik rész lelkesedése adhatja vissza Franciaországnak jelkét, mely csupa értelem, de csupa tűz is!

A fegyvergyárak újabb botrányai az amerikai vizsgálóbizottság előtt

Könyv- és hányatóbomba-konjunktúra

London, szeptember 20. A washingtoni szenátus hadipari vizsgálóbizottságának múlt éjszakai ülésén John Young, a Federal Laboratories mérleges gyáryar elnöke előadta, hogy vállalta az újabb amerikai sztrájkmozgalom kezdete óta nagymennyiségű könnyfakasztó és hányató gázt adott el a nemzetbiztonságnak, valamint a miliciának az Egyesült Államok egész területén.

— Vajon nem függ-e igen gyakran a latinamerikai országok kormányainak sorsa a lőszergyárosok magatartásától? — kérdezte Wandenburg szenátor.

Tanu a kérdésre igenlőleg válaszolt, majd bejelentette, hogy a kubai polgár háború idején fegyvereket szállított annak a csoportnak, amely akkor nem volt uralkodó.

Ezután felolvastak egy szerződést, amelyet a Young cég egy kubai csoporttal kötött és amelyet módosított alakban a jelenlegi kubai kormány is jóvá hagyott. Ennek értelmében Young, mint a kubai kormány tanácsadója, a rendőrség átszervezésére vállalkozott tízezer dollár fizetésért, amelyet később tizenkétezer dollárra emeltek fel. Majd szemelvényeket idéztek a kubai lapokból, amelyek szerint Kuba Young urat, a híres szakértőt, nagyszerű szolgálataiért igen szerényen jutalmazta

azokhoz az összegekhez viszonyítva, melyeket Franciaországnak, Angliának és az Egyesült Államoknak tett szolgálataiért kapott.

Frank Jonas, a Young cég délamerikai megbízottja kijelentette, hogy az Egyesült Államok kormánya hajlandó volt fegyvereket szállítani a kubai és a haiti kormánynak, de 1932-ben megakart szakitani az összeköttetést Kubával. Fejlemelte az árakat és ekkor tanu felismerte azt a kitűnő alkalmat, amely a magán hadianyaggyártás számára kínálkozott. Ez a Machado-kormányzat idejében történt. Közbenjárója először egy káplár, majd egy tüzérhad nagy volt, akik elárulták a tanunak az amerikai kormány pontos árait. A közbenjárók jutalékait hozzászámította a versenyanjlatokhoz. Ilyen módon gáz bombákat, könnyfakasztó- és hányató gázfelszereléseket, repülőgépbombákat, valamint gépfegyvereket szállítottak, végül pedig két páncélautót Machado elnök és vezérkari főnöke számára. 1933-ban — tanu szavai szerint — forró lett a kubai föld Machado lába alatt. Erre a Young cég Mendielváit Machado ellenfelével, ennek bukása után pedig Grau Sanmartin elnökkel lépett összeköttetésbe. A közvetítő mindkét esetben jelentékeny jutalékot kapott.

Megjelent!

Megjelent!

A zsidókérdés kézikönyve

Az első, magyar nyelven megjelent átfogó mű, amely a zsidó kérdés és a cionista mozgalom összes alapvető problémáit enciklopédikus alaposággal ismerteti és megvilágítja. Nélkülözhetetlen utmutató a zsidó nép, a cionista mozgalom és Palesztina történelmi fejlődésének ismertetésénél.

Tartalomjegyzék:

A zsidókérdés alapvonalai. A zsidó nép vázlatos története. A zsidó társadalomgazdasági története. A zsidó nép szociológiája. Az antiszemitizmus (fogalma, oka, történeti fejlődése). Az asszimiláció. A cionista ideológia. A cionista mozgalom története. A cionista világszervezet. A cionista szervezet intézményei. A cionista pártok (Mizrachi, revizionisták, radikálisok, klai, a Dolgozó Zsidó Palesztina). A Jewish Agency. Palesztina földrajza, Palesztina befogadóképessége. Angol imperializmus — zsidó országépítés. Az arabkérdés. A palesztinai zsidó kolonizáció. Palesztina fejlődésének statisztikája. A palesztinai zsidó munkásmozgalom.

A héber nyelv a zsidó megújulásban. Cionista portrék (Hess, Pinsker, Herzl, Achad Haam, Max Nordau, Chajim Weizmann, Martin Buber stb.)

Ára 100 lej

Az Aviva Barisszia kiadása

Megrendelhető utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése ellenében az Uj Kelet könyvosztályánál.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbíthatunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

C. Regeje Ferdinand 82. alatt első emeleti uccán 4 szoba konyha, fürdőszoba lakás november 1-re kiadó. Esetleg megosztva, 2 szoba konyha külön s különbejárattal más 2 szoba külön. Értekezni udvaron Léb uréknál vagy ügyvédi irodán. S.r. Vlahuta 3., földsz. 4.

Telehálószoba, ebéddőberendezés k. fogástalan állapotban eladó. Cim a kiadóban.

Keresünk azonnali alkalmazásra szakértett munkást különféle turónekek készítéséhez. Megkeresések: E. Abramovic, Pojeni de sub Munte. Jud. Maramures címre küldendők.

Impotenciánál, szexuális zavaroknál azonnali segítség. „Laboratórium” Brasov, Bratianu 64. Válaszbélyeget kérek.

Lakást, esetleg teljes ellátást kaphat urileány Rosenfeldéknél, Str. Bratianu 7.

Técsi pedicúr Fötér 26 a nagyközönség kérésére az árakat mélyen leszállította.

Héber nyelvtanítás: jutányosan vállal a csernovici tanítószeminárium abszolvensé. Falkovics, Széchenyi tér 25. Rosner-bodega.

A legízletesebb vegetárius ételek a Schwartz Ignác vezetésével álló „Familia” kóser vegetárius étteremben kaphatók. Cluj, Str. Memorandiului 10. hátul az udvarban. Rendkívül olcsó árak. Előnyös abonamafeltételek.

Előnyomatás a legújabb minták szerint fehérneműgyártás, kézi és géphímzés, csipkebevarrás, függöny, ággyterítő összeállítás monitorás legszébben, legelőszöb-ban FISCH BÖSKE kézimunkaszalonjában Cluj, Str. Baritau 16.

Megnyílt az első kolozsvári ort. kóser cukrászüzem. A legízletesebb kivitelű tortákat, mignonokat, szendvicseket, valamint apró süteményeket, eljegyzésekre, esküvőkre, keresztelőkire és egyéb alkalomokra a legízletesebb kivitelben, a legjutányosabb árban készítik. Adjer, Str. Londrei 19.

Elegánsan bútorozott, különbejárattal szoba, fürdőszobahasználattal és teljes ellátással egy vagy két személy részére kiadó Semiyén Tivadarnénál, Str. Iuliu Maniu 33. szám alatt.

Diáklány teljes ellátást kaphat fürdőszobahasználattal. Özv. Fényesné, Londrei u. 25.

Egyetemi hallgató román, magyar, német nyelvtudással irodai vagy zsidó uralkodó családdal, kizárólag gyermekek mellé, állást keres. Ajánlatokat „Jó bánásmód” jellegre a kiadóba kér.

HIDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Kultürember könyvtárából nem hiányozhat

Horrabin:

Mire tanít a gazdasági földrajz?

tanulmánya.

Ára 40.— lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályától az összeg és portó költség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

— Uj fősopori mozgalom élén. B. kemzeti szocialista értesülése szerint olyan hírek kerülni, melyek szocialista neveztek ki az osztrák mozgalom élére, állítólag egy Reichkönyvtári földbirtokos Hitler kancellár Reinthaler állított Berlinből, hogy eljárt az egyelőre tevékenységét.

— A Jordán olasz trónörökös. Jentik: Minap egy zsálemből külföldi Nápolyba. Egy rakomány, de ez ve őrizték a szá Jordán folyóból a Jordán-vízzel olasz trónörökösét. A szállítást Sir Lovagrend királyné már nem mellett tartózkodó polya a fiatal belga anyakirályya mellett tart

— Fakir-sors: Newyorkból jelle álltak lesben a hivatalos hullat hivatásos hullat éves fakir. Ez a hogy időnként és addig marad bírja. Kis üveg ezen keresztül beléptidij ellenében melyen alvó faldott állított fel: hermetikusan elkelimulta a teljesítményét isdig, ismét megvatalalta, hogy magához tálát, aki elég bípett ki a koporsóket detektiv. — mormogták a csuklójára a sából egyenesen rült, hogy valami körözik.

— B. Bernsje tanítását újra (v. Wesselényi)

pal mozgásmü

a beiratkoz gyermek és tisztviselői gyógytorna és csoport kombinált pál módszer 12—3 ig és tandij.

cluj victoriéi te

— Központos bankrendszerét Financiere nev Valószínű, hogy lebb, ülésszak a bankrendszerban. A szenátu közzétett jelen az Egyesült A jesen elavult é keringésének é zásokra van sz tesülése szeri bankbizottsága bankesoprtok tatni, mert a oka is éppen e rejlett. Megeng a rendelkezés üzérkedés célj ügyi körök vé bankbizottság zatot fogja m az, hogy a 12 egyetlen állan A kincstár is reformnak me kor szükségés

HIREK

— Uj fősoportvezető az osztrák náci-mozgalom élén. Bécsből jelentik: Osztrák nemzeti szocialista körökben — a Telegraf értesülése szerint — néhány nap óta olyan hírek keringenek, hogy a német nemzeti szocialisták új fősoportvezetőt neveztek ki az osztrák nemzeti szocialista mozgalom élére. Az új fősoportvezető állítólag egy Reinthaler nevű, attersee-környéki földbirtokos és agrármérnök, ki Hitler kancellár régi ismerőse és barátja. Reinthaler állítólag azt az utasítást kapta Berlinből, hogy osztrák nemzeti szocialisták egyelőre tartózkodjanak minden tevékenységtől.

— A Jordán vízával keresztek az olasz trónörökös gyermekét. Rómából jelentik: Minap egy olasz repülőgép Jeruzsálemből különös rakományt érkezett Nápolyba. Egy kis üveg víz volt az egész rakomány, de ezt a vizet rendkívül féltve őrizték a szállítónál. A palesztinai Jordán folyóból merítették a vizet: ezzel a Jordán-vízzel fogják megkeresztelni az olasz trónörökös pár születendő gyermekét. A szállításról a „Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend“ gondoskodott. Az olasz királyné már napok óta a trónörökös mellett tartózkodik. Megérkezett már Nápolyba a fiatal herceg nő édesanyja, a belga anyakirályné is, aki ugyancsak lányával együtt tartózkodik.

— Fakir-sors: koporsóból börtönbe. Newyorkból jelentik: Hatvan két napig álltak lesben a newyorki detektívek egy „hivatalos hulla“ koporsója mellett. A hivatásos hulla Herbert Hannagan 21 éves fakir. Ez a fiatal ember abból él, hogy időnként koporsóba zárta magát és addig marad a koporsóban, amíg csak bírja. Kis üveg ablaka van a koporsónak ezen keresztül figyelik a nézők csekély belépőtíj ellenében a légmentesen elzárt, mélyen alvó fakirt. Legutóbb világrekordot állított fel: teljes 62 napig feküdt a hermetikusan elzárt koporsóban. Ezzel felülmulta a leghíresebb hindu „yogik“ teljesítményét is. A 62-ik napon mint mindig ismét megvizsgálta az orvos és úgy találta, hogy most már jó volna felbrenni. Magához térítette a „hivatalos hullát“, aki elég frissen és rugalmasan lépett ki a koporsóból. Ekkor odaült eléje két detektív. — A törvény nevében... — mormogták hivatalosan, aztán rátették a csuklójára a bilincset. A fakir a koporsóból egyenesen a börtönbe került. Kiderült, hogy valami régi lopási ügy miatt kórközik.

— B. Bernstein Jolán zongoratanárnő tanítását újra megkezdte Reg. Ferdinand (v. Wesselényi M. u.) 22. alatt.

pap vera
mozgásművészeti iskolájában

a beiratkozás megkezdődött, felnőtt, gyermek és baby, valamint estő tisztviselőkurzusok, tanerőképzés, gyógytorna, egyéni oktatás, egyes és csoportos táncok betanítása, kombinált mensendik, laban, szentpál módszer. értekezni naponta 12—3ig és d. u. 6—8ig. mérsékelt tandíj.

cluj victoriei (v. kossuth lajos u.) 27.
telefon: 4-13.

— Központosítják az Egyesült Államok bankrendszerét. Az Agence Economique Financiere newyorki tudósítója jelenti: Valószínű, hogy a törvényhozás legközelebbi ülészakán végleges döntést hoznak a bankrendszer központosítása tárgyában. A szenátus bankbizottsága vasárnap közölt jelentésében hangoztatja, hogy az Egyesült Államok bankrendszere teljesen elavult és az ország gazdasági vérkeringésének érdekében mélyreható változásokra van szükség. Az Information értesülése szerint az amerikai szenátus bankbizottsága úgy véli, hogy főleg a bankesoportok rendszerét kell megváltoztatni, mert a tőzsdei összeomlás egyik oka is éppen ebben a csoportrendszerben rejlett. Megengedhetetlen, hogy a bankok a rendelkezésre álló tőkéket magánüzérkedés céljaira használják fel. Pénzügyi körök véleménye szerint a szenátus bankbizottságának jelentése azt az irányzatot fogja megerősíteni, amelynek célja az, hogy a 12 szövetségi tartalékbankot egyetlen állami bankká olvassza egybe. A kinstár is könnyebben juthat ennek a reformnak megvalósítása után a mindenkor szükséges hitelhez.

A modern testápolás diadala az **EUKUTOL-RENDSZER**

Puder alá használjon Eucutol cremet, lefekvés előtt mossa le arcát Eucutol archarmattal és meggyőződik arról, hogy a szépség nemcsak a sors véletlen ajándéka.

EUKUTOL-KRÉM nagy doboz Lei 40.—
kis doboz „ 20.—
tubus „ 50.—

EUKUTOL-ARCHARMAT nagy üveg „ 120.—
közep. üveg „ 60.—
kis üveg „ 40.—

EUKUTOL-OLAJ nagy üveg „ 120.—
kis üveg „ 60.—

EUKUTOL-SZAPPAN drb. „ 20.—

Főlerakat: **RÓZSA ROYAL Drogeria S. A. CLUJ.**

Minden szaküzletben kapható.

— Másfél milliárdot követelnek a hitelvezők az összeomlott Kreuger-vállalatól. Párizsból jelentik: A Temps stockholmi jelentés szerint a Kreuger-Toll-vállalatban érdekelt hitelezők igénybejelentésének határideje lejárt. A határidő leteltéig másfél milliárd korona hitel-igényt terjesztettek a csődbizottság elé. A csődbizottság felkérte a kormányt, hogy a határidőt ismétlen hosszabbítsa meg.

— Gyomor- és bélzavaroknál, hasüregbeli vérpangásnál, étvágytalanságnál, szorulásnál, felfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél egy-két pohár természetes „Ferenc József“ keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat.

— Epe- és bájbetegségeknél, elsősorban epehólyagkattarrus, epeköképződés és sárgaság eseteiben a mindig enyhe hatású természetes „Ferenc József“ keserűvíz a hasi szervek funkcióját élénkebb tevékenységre serkenti.

— Kedvező vallomástételre terrorizálják a matrózait a Morrowcastle. Londonból jelentik: Newyorki jelentés a Morrowcastle tüzkatasztrófiája ügyében vizsgálatot folytató bizottság előtt az ügyész azt a szenzációs bejelentést tette, hogy bizonyítékai vannak arra, hogy a hajó-társaság megfenyegeti a hajó legénységét fekete listára helyezéssel, amennyiben a társaságra nézve terhelő vallomást meréneek tenni.

— 11 milliárd frank a francia hadügyi költségvetés. Párizsból jelentik: A jövő évi költségvetés hadügyi kiadásainak összege 11 milliárd frank. Germaine Martin francia pénzügyminiszter kijelentette, hogy amennyiben az év folyamán pótlólag újabb fegyverkezési kiadások volna szükségesek, azokat külön számlán fogják kérni a törvényhozástól.

— Pierre Cot és Bibescu herceg Budapest. Budapestről jelentik: Pierre Cot volt francia légügyi miniszter és Bibescu herceg, a nemzetközi aeroszövetség elnöke nyugatfelé átutazóban gépükkel leszállást végeztek a mátyásföldi repülőtéren.

— Az újságkirály európai útja. Londonból jelentik: Hearst amerikai újságíró repülőgépen a croydoni repülőtérről érkezett Franciaországból, Hearst a napokban családjával együtt hajóra szállt s visszatér Amerikába.

— Uj angol sarkkutató expedíció. Londonból jelentik: Ellsworth Wilkins vezette alatt újabb amerikai délsarki expedíció indult utba az újzelandi Dunodin kikötőjéből, ahol több hetet töltött, a sarkközi vizekre.

Francia szótár propaganda-kiadás. Az Ujváry-féle Magyar-francia és Francia-magyar kézisótár Velledits nyelvtanár átdolgozásában propaganda-kiadásban jelent meg. Elegáns, könnyen kezelhető alakban, egyetlen 600 oldalas kötetben tartalmazza a teljes francia-magyar és magyar-francia anyagot, amely a közhasználatu szavak és teljes irodalmi szokásos kivül magában foglalja az ipar, kereskedelm, a technika, sőt a politika és a sport szavait és teljes sikerrel oldja meg a szavak pontos, rendszeres és tömör értelmezését. Csinos, zöldszínű, egészvászonkötésben, rendkívül finom, fementes papíron, jó szeműek és rövidlátók számára egyaránt kitérő, olvasható szedésű, mindké rész egy kötetben 150 lej minden könyvkereskedésben, kiadóhivatalunkban vagy Lepagenál Cluj-Kolozsvár. Kérje a szótárak és nyelvkönyvek jegyzékét.

— Felhívjuk a Palesztinába utazó közönség figyelmét, hogy Feld ur, Cluj str. Reg. Maria 17. nem képvisel többé bennünket és nincs joga az általunk rendezett utazásokra utasokat felvenni. Levant! Soc. An. de Voiaj, Bucuresti str. Smardan 11.

— Földregés egy mexikói államban. Londonból jelentik: Jalisco mexikói tagállam területén földregés pusztított. Koncencion város legtöbb épülete összeomlott. Klapaban a rendőrfőnökség épülete dőlt romba s egy iskola és egy templom összeomlással fenyeget. Az állam kormányzója intézkedett aziránt, hogy a hajléktalanok anyagi segítséget kapjanak.

— Olasz hadgyakorlat az abesszinai határon. Athénből jelentik: Több nap közlése szerint olasz részről az abesszinai határvidéken csapatmozdulatokat hajtanak végre. A helyzet Abesszinia európai fegyverrendelése és a hadsereg létszámának felemelése miatt az olaszokkal igen kiéleződött.

— Távirógépek — morse készülékek helyett. Londonból jelentik: A központi táviróhivatalból 70 éves használat után eltávolították az összes Morse-gépeket. Helyükbe írógéphez hasonló távirógépek kerültek, amellyel a leadás pillanatában már betűt kopogtatnak le a felvett állomáson. Teljesítményük több mint száz távirat óránként.

Deutsch Gzella, francia egyetemen végzett középiskolai tanár, pedagógiai működését október 1-én újabb megkezdi. Jelentkezni Str. Surda (Kiss ucca) 32.

Sinclair Lewis: Művészek. Egy nagy amerikai karrier története. Hogyan lesz egy vidéki kis szálloda-boyból Amerika legnagyobb hotelkirálya, hogyan kerül meg helyezett a karrier csuempontján és hogyan kezd előrelépni a harcok rendjében hittel és lelkésedéssel. Az amerikai társadalomnak nagyszabású keresztmetszetét és két testvérenek nagyszerű össze, hasonlító arcképét adja. Az egyik a nagy szervező, a társzólalagos „próza“, „száraz“, ültetember, a másik az „idealista“ költő. Az Athenaeum Nagy Regényei sorozatában jelent meg egyenként átlag 400 oldal, nagy alak, fehér papír, diszes vászonkötés: 144 lej minden könyvkereskedésben, kiadóhivatalunkban vagy Lepagenál Cluj. Kérje az Athenaeum-sorozatok jegyzékét.

— A mentők hírei. Ferenczy János 62 éves komművessegéd ma délelőtt az egyik monostortól épülő házról, négy méter magasságból, a földre zuhant, ahol súlyos zúzódásokat szenvedett. A kihívott mentők elsősegélyben részesítették Ferenczyt, majd beszállították a sebészeti klinikára. — Ma a kora hajnal órákban egy kőmonostori kocsmához hívák ki a mentőket. Bányai Ferenc földműves ugyanis a kocsmában, miután alaposan lejtta magát, összeszórtakozott egy szomszédjával, a veszekedésből verekedés, végül bicskázás lett. Bányai többször hasba és vállba szúrta szomszédját, azonkívül megsebesítette a nyakát és arcát is. A mentők a helyszínen bekötötték Bányai sebeit, majd kezelés végett átadták a belgyógyászati klinikának. — A mentőket tegnap délután a hegedűkerületi rendőrségre is kihívták, hogy gyorssegélyben részesítsék nek egy sebesült embert. Mire azonban a mentőautó a kerületi rendőrségre érkezett, a sebesült már nem volt ott. — Ugyancsak tegnap délelőtt szállították be a mentőállomásra Moldovan Pável 21 éves szamosfalvi illetőségű munkást is, akit három falujaból asszony olyan súlyosan összevert, hogy belső sérülésekkel a belgyógyászati klinikára kellett szállítani.

— Az állami sorsjáték húzása. Az Állami Osztálysorsjáték 5.ik osztályának húzási eredménye: 1934 szeptember 20-án a 13-ik húzási napon, 2.000.000 lejt nyert 42475, 500.000 lejt nyertek 32565, 66500, 150.000 nyert 74976, 100.000 lejt nyert 18616, 40.000 lejt nyertek 14707, 24233, 27354, 27694, 52935, 55878, 62225, 62380, 20.000 lejt nyertek 28462, 35244, 38749, 41007, 42928, 44534, 45124, 46911, 47347, 48835, 49994, 56834, 69712, 76255, 79486 és még 1672 nyeremény 15.000 és 5500 lej között.

— Ady összes verseinek könyvnap kiadása. A magyar könyvnapnak egyik legnagyobb szenzációja Ady. Ady összes verseinek propaganda kiadása. Ady Endre költői örök és ha almas értékéhez képest gyenge és erőlen minden magasztalás. A Magyar Könyvnapra megjelent új Ady-kiadás 544 oldalon, pompás kiállításban az Athenaeum gyönyörű kivitelű kiadásában fehér papíron, díszvászonkötésben a Könyvnapra 120 lejért, utána 150 lejért kerül forgalomba minden könyvkereskedésben. kiadóhivatalunkban vagy Lepagenál Cluj.

— Lengyelországnak ajánlotta gépét az európai körrepülés győztese. Varsóból jelentik: Baján lengyel százados, az európai körrepülés nyertese győztes gépét a lengyel hadseregnek ajánlódokta. Meszesizski elnök a századost a Polonia Resti tuta-rendjellel tüntette ki értékes győzelme alkalmából.

— A szovjet Skodától rendel, Prágából jelentik: Számolnak azzal, hogy közelebb rói a szovjet tűzérési anyagára nagy megrendelést eszközöl a Skoda-műveknél.

— Sztalin nagy beteg? Londonból jelentik: Ugy hírik, hogy Sztalin gyomor-fekéllyel súlyos beteg. Négy orvos van betegyja mellett. A moszkvai lapok nem adnak hírt a diktátor betegségről.

O. csón képherezés
PAX
Calea Victoria 6.

— Rövid hírek mindenünne. Az Egyesült Államok kormánya a távolkeleti Aleuti-szigetecsoport szigetein hadikikötőket és repülőtereket épített. — Az ausztriai Unterwaldorfban többemeletes textilgyár égésének a magasabb emeletről leugró munkásnők sorából több súlyos sebesülés történt. — Reinhardt Hollywoodban megkezdte a szabadtéri Szentivánéji Állom próbáinak irányítását. Puck szerepét Katherine Hepburn film-sztár alakítja. — A berlini újságpalota tetőtűzét sikerült eloltani. Szakértő bizottság azt állapította meg, hogy a tűz rövidzárlat következtében keletkezett. — Jeritza amerikai vendégzerepléseit ezúttal november 10-én Csikágóban kezdi meg. — Mint Bécsből jelentik, az osztrák nemzeti szocialista internáltak wöllersdorfi táborában tifuzsérárvány lépett fel. A betegek száma meghaladja a 180-at. — Tokió és Hamburg között megindult a közvetlen telefonforgalom.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGO MUSORA:
Ma, pénteken új kettős műsor. Két film egy helyért. Földszin: 20, balkon 15 lej. I. Ég a cirkusz, Világsláger. Először Kolozsvárt. Premierfilm. II. Kaprós kaand. Operettsláger. Főszerepekben: Willy Fritsch, Renata Müller.

NYILTTÉR *)
Utazók figyelmébe!

Ezennel van szerencsénk az orth. izr. vallású utazó urakat figyelembevéni, hogy az ismert Carei-i öv. Sámuelnéféle vendéglő megszűnt orth. kóser lenni.
Comunitatea Orth. Izr. Carei.

(E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.)

ROVATOK

szó 2 lej, vastagabb apróhirdetéseknél 30 százalékos kedvezés díja előre, csak úgy tovább, mellékelve van.

82. alatt első emeleti, fürdőszobás adó. Esetleg megkülönböztetés. Értékeznél udva, ügyvéd iroda.

előre rendezés k. adó. Cím a kiadó.

alkalmazásra szakfelelőseknek kérek: E. Abramovici, Jud. Maramures

analízis zavaroknál laboratórium "Brazzilyeget kérek.

es ellátást kaphat, Str. Bratianu 7.

26 a nagyközönségben készült.

utányosan vállalkozás, abszolútenyi tér 25. Ros-

zetárius ételek a zese alatt álló árius étteremben Memorandum 10. adkivül olcsó árak

abb minták szerint és géphímzés, ágyterítők össze- zebben, legolcsóbb- zsimunkaszalónjára.

ozsvári ort. kóser sebességgel kivitelű toronycsúcsok, vala- eljegyzésekre, es- és egyéb alkal- kivitelben, a leg- ztek. Adjer, Str.

különbejárattal és teljes el- zemény részére ki- enél, Str. Iuliu

kapathat fürdő- Fényesné, London

román, magyar- raj vagy zsidó ur- ermekek mellé, át- Jó bánásmód" jel-

TELKE:
UJ KELETBEN

tárától nem at

in:

anit

asági

iz?

ánya.

rendelhető az atól az összeg- llettel.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Szétválnak a magyar és olasz külpolitika utjai

Magyarország titkos szerződést készül kötni Németországgal. Az olasz külpolitika új irányvonalai

Budapest, szeptember 20. A nyugateurópai sajtó vezető organumaiban egyre sürűbben jelennek meg hírek arról, hogy Magyarország rövidesen egészen új külpolitikai utakra tér át és szakítani fog az éveken át ápolott olasz barátsággal. Ezen hírek szerint Magyarország és Németország között hetek óta tárgyalások folynak titkos egyezmény megkötése céljából.

A Budapesti Hírlap mai száma kategorikusan megcáfolja azt a hírt, hogy Magyarország és Németország között tárgyalások folynak titkos egyezmény megkötésére és hogy Magyarország eltávolodna Olaszországtól. A lap szerint e híreket bizonyos Mussoliniról a magyar lapokban közölt karikatúrára alapozzák, de a magyar lapok nem közöltek ilyen karikatúrát.

Ez a cáfolat azonban korántsem volt véget a Magyarország új külpolitikai orientációjáról elterjedt híreknek, annál kevésbé, mert a magyar külpolitikai frontváltozás az olasz politika új irányvonalaihoz természetesen magyarazható.

Ausztria Európa veszélyeztetése

Grandi visszalépése után Olaszország külpolitikája letért az angol-szász vonalról s az olasz külpolitikai érdeklődés középpontjába a dunai probléma került. Az olasz közvélemény szerint Ausztria Európa veszélyeztetése.

A Dunamedence kérdésében Mussolini ugyancsak összes diplomáciai eszközeit felhasználta már. Egyrészt az olasz Duna-memorandum, másrészt az 1934. februárjában nyilvánosságra hozott olasz-francia nyilatkozat, mely Ausztria függetlenségének megővését hangsúlyozta, utját állják olyan diplomáciai megoldásoknak, amely nem a már megállapított elvek alapján történnek.

A szerzeteszlott német remények

Az Olaszország, Ausztria és Magyarország között létrejött római egyezmény azután végleg kizárta másféle megoldásnak lehetőségét. Az a német törekvés, hogy az Ausztriát körülvevő háromszoros falat valahol áttörjék, diplomáciai tekintetben teljesen kilátástalan. Ugyanígy kilátástalanoknak bizonyultak azok a német remények, amelyek abban bízottak, hogy Schuschnigg kancellár lassan Seipel utjára tér, vagyis ezt az elvet fogja érvényesíteni az osztrák politikában: „Semmit Németország nélkül és sem mit Németország ellen”.

Diplomáciai fogásokkal az olasz-osztrák vonalat már nem lehet áttörni. A firenzei találkozón Pápen küldetésének teljes visszautasítását jelentette. Az osztrák problémára egyetlen diplomáciai szót sem vesztett már Róma. A július 25-iki olasz csapatösszevonásnak is az a határozott értelme volt már, hogy a szó nem a diplomáciát, hanem a tábornokokat illeti.

Mussolini Bécsért felállította Berlin

Bécsben nyílt meg az áthidalhatatlan szakadék Róma és Berlin között. Ausztria önállósága, tehát az Anschluss megakadályozása, fontosabb Olaszország számára, mint a német barátság, amely pedig több mint egy évtizedig nagy ütőkártya volt Mussolini kezében Franciaország egyeduralmi törekvéseivel szemben. Vajon mi indította Mussolinit arra, hogy ezt a biztos kártyát kiadja a kezéből és miért hasonlíthatatlanul fontosabb Róma számára az osztrák kapcsolat, mint a német támogatás?

Rómában úgy vélekednek, hogy az Anschluss megzavarná azt az európai egyensúlyt, amelyet nagy fáradsággal tart fenn London, Párizs és Róma. Az Anschluss fellobbantana a déltiroli irredentamozgal-

mat, elzárna Olaszország előtt a déleurópai területet, megzavarná az olasz rendszert a Dunamedencében és a Balkánon. Ha az Anschluss megtörténik, Olaszország rövid idő alatt középhatalommá süllyedne, elvesztené mozgási szabadságát az Adrián, (döve) talán területének egy részétől is megfosztaná. Ilyen kilátásokkal szemben Olaszország nemzeti érdeke azt követeli, hogy teljes erejével szálljon sikra Ausztria önállóságának fenntartásáért, még akkor is, ha ez a III. Birodalom barátságába kerül.

Olaszország tudatos és következetes dunai politikája következtében elvesztette Németország barátságát. Viszont a német birodalom is elvesztette a legjobb diplomáciai partnerét: Mussolinit.

Németország egyetlen barátja: Lengyelország

Róma eltávolodásával teljessé vált Né-

metország elszigetelése. Talán az egyetlen Lengyelországra számíthat még a III. Birodalom, de Lengyelország semmiképpen sem pótolhatja Olaszországot.

Bármilyen rossz is az általános európai helyzet, mégis joggal állíthatjuk, hogy Olaszország kilátásai nem egészen kedvezőtlenek. Egy újabb ausztriai nemzeti szocialista puccsnak kétségkívül az volna a következménye, hogy az olasz csapatok átlépnék a határt. Jó esetben Franciaország és Csehszlovákia közreműködésére, de a legrosszabb esetben is Csehszlovákia, sőt Jugoszlávia semlegességére számíthatna Olaszország.

Az a lehetőség, hogy a Dunamedence határai eltolódásai meggyöngyözték a k. s. antant erejét, Franciaországos előzetes biztonsági rendszabályokra ösztönzi. Ezek között legelső helyen áll az Olaszországgal fenntartott jóviszony. Olaszország diplomáciai helyzetét tehát alig gyöngyöztette

Spanyolországban közvetlen küszöbön áll a baloldali forradalom

Madrid, szeptember 20. Sanper spanyol miniszterelnök a sajtó munkatársai előtt tett nyilatkozatában közölte, hogy a hatóságok megállapításai szerint, amelyeket házkutatások alkalmával eszközöltek, Spanyolországban a baloldali forradalmi mozgalom közvetlen küszöbön áll. Alkalmilag több magasrangú állami tisztviselő, sőt katonatisztek is támogat-

ják a forradalmi akcióra készülőkét. A spanyol belügyminiszter ugyancsak nyilatkozott a sajtó képviselőinek a nemrég felfedezett forradalmi mozgalomra vonatkozólag. Eszerint a kormány elhatározta a legsúlyosabb intézkedések árán is az állam megvédését és szigorúan meg büntetik mindazokat, akik sajtó útján támadják a kormányt.

Szovjet-Oroszország első konfliktusa a Népszövetséggel

Sokallja a Szovjet a fagsági díjat. Meghosszabbították a szovjetek és Lengyelország közötti megnevelési szerződést

Genf, szeptember 20. A szovjet felvételét követő napon már érdekes konfliktus keletkezett Oroszország képviselői és a Népszövetség között. A szovjetek főmegbízottja tiltakozott a magas tagsági díj ellen, amely a Népszövetség a szovjetre kirótt. Egyetlen más állam nem fizet olyan magas összeget, mint amennyivel Oroszországot a Népszövetség kötelezni akarja.

A kérdés körül heves vita folyt, melynek során Litvinov kijelentette, hogy a szovjet ígéretét kapott arra, miszerint nem fizet magasabb illetéket, mint Franciaország. A tegnapi ülésen a kérdést még nem sikerült tisztázni.

Nem kötött új egyezményt Lengyelország a szovjettel

Varsó, szeptember 20. A lengyel kormány hivatalosan megcáfolta a Daily Heraldnak azt a hírt, mely szerint Lengyelország és szovjetek között Genfben újabb megegyezés jött volna létre. Semmiféle megegyezés nem történt ezzel szemben szeptember 10-én Oroszország és Lengyelország között diplomáciai jegyzék váltás folyt le, amely megállapította, hogy az Oroszország és Lengyelország közötti nemzetközi jogviszony a régi marad. Ugy az 1932-ben, mint az 1933-ban kötött megnevelési szerződés érvényben marad, annak hivatalos lejártáig, tehát 1945-ig.

Genf, szeptember 20. Ujra híre terjedt annak, hogy a francia-orosz szövetségi szerződést még a jelenlegi ülészak folyamán feltétlenül megkötik s azt a Népszö-

vetség tudomására is hozzák.

Barthou és Litvinov a sajtó bankettjén

Genfből sorra elutaznak a nagyhatalmak képviselői. Barthou elutazása előtt Berger-Waldenegg osztrák külügyminiszterrel, Aloisi báróval, Titulescuval és Litvinovval folytatott megbeszéléseket, majd pedig részt vett a nemzetközi hírlapírók bankettjén, ahol beszédet is tartott. Barthou a sajtót a legnagyobb világ hatalomnak nevezte és azt az igényt támasztotta a sajtó munkatársaival szemben hogy kerüljék a külföldi államok belső életébe való beavatkozást és az egyes országok politikai pártjait ne ingereljék egymás ellen. Hangsúlyozta a francia külügyminiszter, hogy a leszerelés megvalósítása előtt létre kell hozni a lelkek leszerelését.

A Habsburg-kérdés nem aktuális

Elutazott Genfből Schuschnigg osztrák kancellár is, aki elutazása előtt a Figaro munkatársának nyilatkozatot adott. Kijelentette, hogy az osztrák függetlenség újabb körülbástyázására irányuló egyezmény létrehozására vonatkozó tárgyalások még folyamatban vannak. Ausztria kormánya nem tervez semmit a Habsburgokkal kapcsolatban, ez a kérdés tehát ne nyugtalanítson senkit. Kíváncsok volna, ha az osztrák kormány számára

meg Franciaországgal szemben az, hogy Mussolini Auszria kedvéért elhagyotta a német ütőkártyát, minthogy Franciaországnak magának is érdeke, hogy Olaszországgal barátságot tartson fenn az Anschluss megelőzésére.

Mussolini és Barthou találkozója

Ezek azok a főkérdések, amelyekről Mussolini és Barthou az októberi római találkozón elsősorban tanácskozni fog. Ha a tanácskozásoknak az volna az eredménye, hogy a franciák és olaszok megegyeznek az európai politika nagykérdéseiben, a Róma és Párizs közelében még fennálló kisebb ellentétek megoldása már „politikai gyermekjáték” lenne.

Olaszország legfőbb érdekei azt kívánják, hogy végérvényesen megegyezzen Franciaországgal. Franciaország s hajlandónak mutatkozik végre, hogy elismerje Olaszország új határai helyzetét. Ha pedig Párizs elismeri jogos követeléseit, Olaszországnak semmi oka sincs többé arra, hogy Franciaországgal szemben frontot alakítson. Ez pedig végét jelentené az összes revizionista reményeknek. Ilyenformán érhető, hogy Magyarország, melynek külpolitikája Lengyelében a revizó áll. családott az olasz barátságban és új szövetségét keres. Kijelentem ez más, mint Németország, amely szintén a versaillesi szerződés szétrobbantásán fáradozik?

Advocat dr. Paul Feiger Galac, Str. Brailiei No. 51.

nem is létező Habsburg problémát nem is emlegetnék többé, mert ezzel csak az európai nyugalom ügyét szolgálják. A népszövetségi közgyűlés politikai főbizottsága foglalkozott a bolívia-paraguayi viszályal. A fegyverszállítási tilalom általánossá tételére vonatkozó olasz indítványt az első számú főbizottsághoz utalták át.

Berlinből érkező hírek szerint, von Pápen szeptember végén indul el Bécsre, állomáshelyére, ezt megelőzőleg berlini kormánykörökkel megbeszéléseket fog folytatni követendő magatartásának irányelveiről.

TURISZTIKA

A Haggibbor turisztikai szakosztálya folyó hó 23-án, vasárnap gyalogkirándulást rendez Kolozsvár környékére. Indulás reggel fél 8 órakor a klubtól, Calea Marechal Foch 10, szám. Vendégeket szívesen lát a szakosztály.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

N. W. Satu-Mare Szíveskedjék németül írott levélben, az Uj Keletre való hivatkozással, a következő címhez fordulni: Zidovská Telegrafn' Agentura Praga, XII Mánescova 10.

ISKOLAKÖNYV, író, rajzszet LEPAGE-nál. Jó, olcsó

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 18. Telefon: 9-77.

Cenzurat